

Jury-Rapport Johannes Piron en Charles B. Timmer

Was het het vorig jaar gewenst een ogenblik stil te staan bij de lotgevallen van de jury, die adviseren mag over de toekenning van de Martinus Nijhoff-prijs, ook dit keer is zulks noodzakelijk. Het is niet onbekend, dat een aantal literatoren in het kader van een protestactie besloten heeft, onder andere geen zitting te nemen in jury's en dergelijke. Hoewel enkele leden van deze jury bij genoemde actie betrokken zijn, heeft de jury als geheel zich hierover niet uitgesproken en is zij ook nog niet genoodzaakt geweest zulks te doen. Haar werkzaamheden waren namelijk beëindigd en haar besluiten genomen op het ogenblik dat het protest publiek werd. Vandaar dan ook dat alle benoemde leden hun medewerking verleend hebben en unaniem tot een resultaat gekomen zijn waaraan het bestuur van het Prins Bernhard Fonds zijn goedkeuring heeft geschonken. Gelijk de laatste jaren reeds gebruikelijk was, heeft dit bestuur ook nu weer toegestaan twee prijzen te verlenen, en de jury kon daar wederom gebruik van maken. Zij is tot de overtuiging gekomen, dat voor vertalingen uit het Nederlands de Martinus Nijhoff-prijs 1963 toegekend diende te worden aan Johannes Piron.

Het vertaalwerk van Johannes Piron omvat een bloemlezing van gedichten uit de moderne Nederlandse poëzie, proza van Bertus Aafjes, Piet van Aken, F. Bordewijk, Simon Carmiggelt, A. den Doolaard, Ben van Eysselsteijn, W. F. Hermans, J. W. Holsbergen, Adriaan Morriën, Harry Mulisch, Prosper De Smet, F. C. Terborgh, S. Vestdijk en Aya Zikken, in totaal 26 titels, nog afgezien van de vertaling van afzonderlijke gedichten en verhalen van verschillende Nederlandse auteurs. Alleen reeds door de omvang en de aard van het door hem vertaalde werk kwam Piron als een van de ernstigste kandidaten voor de Martinus Nijhoffprijs 1963 in aanmerking. Wat het Nederlands betreft is er waarschijnlijk geen andere buitenlandse vertaler die op een zo respectabele lijst van titels, een zo indrukwekkende arbeidsprestatie kan wijzen. Deze prestatie vertegenwoordigt een grote propaganda voor de Nederlandse literatuur in het buitenland, waarvan het belang nog uitgaat boven publicatie in het Duitse taalgebied. Door de verschijning in Duitsland wordt immers de mogelijkheid vergroot Nederlandse boeken ook elders aan te bieden met meer kans op succes dan wanneer zij niet zouden zijn vertaald.

De omvang van het door Piron vertaalde werk wijst op een langdurige en diepgaande bemoeienis met de Nederlandse taal en de moderne Nederlandse literatuur, en op een enthousiasme dat door Piron's verblijf in ons land is gewekt en gegroeid, maar door zijn vertrek naar het buitenland en door vertaalwerk uit het Frans, Italiaans en Engels allerminst is verflauwd. Ook nadat Piron zich in het buitenland had gevestigd, bleef het contact met ons land en met de Nederlandse literatuur behouden. Sinds jaren is Piron een zeer gewaardeerde medewerker van de Stichting ter Bevordering van de Vertaling van Nederlands Letterkundig Werk, nadat zijn eerste pogingen omstreeks 1947 door Cordan waren gestimuleerd.

De verscheidenheid van de literatuur, die door Piron is vertaald, geeft blijk van een virtuoos en zelfs voor vertalers ongewoon aanpassingsvermogen, waaraan evenwel niets is opgeofferd van de andere kwaliteiten waarover een bekwaam vertaler dient te

beschikken, zoals nauwgezetheid, verfijnde zorg voor het detail, gevoel voor de kleur en geur van een werk. Dank zij zijn uitgebreide kennis, niet alleen van onze taal maar ook van onze geschiedenis en levensgewoonten, dank zij zijn vertrouwdheid met de sfeer van ons land, waarvan impulsen tot zijn vorming als mens en dichter hebben bijgedragen, is Piron in staat geweest een 20 groot aantal schrijvers met een zo uiteenlopende literaire en menselijke bagage in het Duits over te brengen. De transpositie van een typisch Hollandse levensstijl, zoals die tot uitdrukking komt in een belangrijk deel van onze literatuur en in het gebruik dat schrijvers van onze taal maken, is stellig een van de moeilijkste opgaven waarvoor een buitenlands vertaler zich ziet gesteld. Door met grote behoedzaamheid en een rijk inventief talent ook de kleinste nuances tot hun recht te laten komen, heeft Piron bewezen dat de reconstructie van Nederlandse literaire werken in het Duits bij hem in vertrouwde handen is. Met de toekenning van de Martinus Nijhoff-prijs eren wij hem als een knap en toegewijd vertaler aan wie de Nederlandse literatuur grote dank verschuldigd is.

Ik wil niet verhehlen, dat de leden van deze jury voor een grote moeilijkheid stonden waar het de toekenning van de prijs voor vertalingen in het Nederlands betrof. Algemeen waren zij namelijk de mening toegedaan, dat de vertalingen uit het Russisch van Charles B. Timmer van uitzonderlijk hoog gehalte leken te zijn. Maar de competentie der Jury nadert op dit gebied bedenkelijk tot nul. Zij heeft dan ook niet geaarzeld bij herhaling het oordeel van deskundigen in te winnen en was zo gelukkig zich in haar volslagen lekenmening bevestigd te zien. Het is haar dus een genoegen bekend te maken, dat de tweede Martinus Nijhoffprijs 1963 toegekend is aan Charles Timmer.

De overwegingen die de jury hiertoe gebracht hebben zijn, voor zover zij zelf kon oordelen, de volgende: uit de ook in zijn geval zeer talrijke vertalingen blijkt altijd een grote beheersing van het Nederlands. Vooral wordt dit duidelijk waar het aankomt op het weergeven van dialogen in toneelwerken. Ook voor degene die geheel onbekend is met het Russisch origineel komt hier een waar meesterschap aan het licht. Op een ander, ook voor deze jury begrijpelijk, aspect werd reeds even de aandacht gevestigd. De heer Timmer heeft alleen reeds wat de omvang van zijn vertaalarbeid aangaat ontzaglijk veel werk verricht. Tsjechow, Dostojewski, Gogolj, gedichten van Pasternak, Toergenjew, en onlangs nog de verhalen van Babel, het is op zichzelf een indrukwekkende hoeveelheid van uitzonderlijk belangrijke literatuur. En ten slotte was de jury ook nog in staat te beoordelen hoe de activiteit van de heer Timmer zich tevens elders openbaart. Zij weet hoe het voor een groot deel aan zijn initiatief en doorzettingsvermogen te danken is, dat de 'Russische Bibliotheek' geworden is tot wat zij is, hoeveel aandacht en tijd hij besteedt aan het controleren, bijwerken en verbeteren van vertalingen van anderen.

Tot deze conclusie kon de jury, zoals gezegd, op eigen krachten komen. Zij achtte aantal en aard van deze redenen gewichtig genoeg om zich voor de kwaliteit der vertalingen tot anderen te wenden. Enkele adviseurs, onder wie Prof. Van het Reve en Dr. Eekman, zijn zo vriendelijk geweest hun bevindingen schriftelijk vast te leggen. De jury zegt hun daarvoor gaarne dank en stelt er prijs op enige van hun

opmerkingen bekend te maken. De vertalingen van de heer Timmer munten uit door nauwkeurigheid, goed begrip en fijn aanvoelingsvermogen.

Als een waar vertaler zet Timmer zich ertoe te vertalen wat er staat en gaat hij er niet toe over te 'interpreteren' in de slechte betekenis van het woord. Dat wil zeggen: hij geeft niet weer wat er zou behoren te staan of zou staan als de vertaler het werk geschreven zou hebben.

Wanneer nu bij dit alles nog komt, dat de heer Timmer zich behalve voor de praktijk ook voor de theorie van het vertalen bij voortduring interesseert, en dat hij al deze werkzaamheden verricht in omstandigheden die de jury niet aarzelt bijzonder moeilijk te noemen, dan is het in feite een eenvoudige vorm van directe rechtvaardigheid zijn werk met de Nijhoffprijs te bekronen.

De jury:

Prof. Dr S. Dresden, voorzitter

Prof. Dr P. Minderaa

Adriaan Morriën

Mr E. Straat

Dolf Verspoor

Bert Voeten

J. U. Priesman, secretaris